

Omsorgsplan Brøndbyvester Skole



Læsevejledning

Dette er Brøndbyvester Skoles omsorgsplan. Hæftet er tænkt som et opslagsværk til både ledelse, lærere og pædagoger. Hæftet indeholder information og tjeklister, der kan være nyttige i forbindelse med både børn og voksnes tab af hhv. forældre, søskende og kollegaer. Hæftet kan også være nyttigt, hvis en medarbejder f.eks. overfalder af en elev eller får en fysisk eller psykisk reaktion på arbejdspladsen og har brug for særlig "omsorg". Hæftet er en vejledning og en guide, men der kan forekomme tilfælde, hvor andre handlemåder giver bedre mening. Husk altid at individer og kulturer er forskellige og derfor kan der heller ikke udarbejdes et hæfte med præcise og tilpassede anvisninger, men begynder du her, er du godt på vej.

Omsorgsplan Brøndbyvester Skole

Hver dag er der fem børn, der mister en forælder. De bliver en del af en sørgelig statistik, der viser at ca. 14.000 børn under 18 år har mistet en eller begge forældre. I gennemsnit går der 6-7 børn i alle danske folkeskoler, som har mistet en eller begge forældre. For Brøndbyvester Skoles vedkommende vil dette statistisk sige 10-15 børn.

Denne omsorgsplan er blevet til på baggrund af, at skolen og SFOén i de seneste år har oplevet dødsfald i personalegruppen, børnegruppen og i flere børns nære familie. Der har vist sig et behov for, at personalet har en plan med nogle handlemuligheder til at håndtere situationen når den opstår, således, at den enkelte ikke føler sig overladt til sig selv, og så der er en fælles og ensrettet plan.

Denne handle- og omsorgsplan er tænkt som en huskeliste til, hvad der mindst bør gøres ved dødsfald. Der er stadig mulighed for, at den enkelte lærer og pædagog derud over kan gøre, som hun finder rigtigst i samarbejde med de involverede parter. Handleplanen legitimerer også, at der er mulighed for selv at søge trøst og vejledning hos kollegaer og ledelse. Vi kan ikke tage sorgen fra børnene og kollegaer, men vi kan trøste - både ved det vi gør, og ved at være til rådighed, ikke bare i den første tid, men så lang tid det er nødvendigt. Det er svært at miste, men det er endnu sværere, at være ensom med sin sorg. Dette ved man også fra den nyeste sorgforskning.

Forældre, som selv har sorg, har tit svært ved at give deres børn den tilstrækkelige støtte. Derfor er børn i sorg afhængige af, at lærere og pædagoger der kender barnet, har mod på at tage ansvar, og tør tale ærligt og åbent med dem om at det svære derhjemme, også selv om det umiddelbart kan synes som en svær og måske for nogen, en grænseoverskridende opgave. Langvarig sygdom eller dødsfald er altid voldsomt belastende for en familie, og ofte "glemmer" vi at tale med børnene/de unge om den sorg og fortvivelse de har.

Børn skjuler ofte deres følelser og behov, og så tror mange voksne, at de ikke behøver hjælp. Men det er ikke tilfældet – tværtimod.

På Kræftens Bekæmpelses hjemmeside er der mange link til de spørgsmål, man som lærer og pædagog måtte have, både i forhold til dødsfald men også i forhold til, hvilke muligheder man har som lærer og pædagog, når et barn eller en forælder bliver udsat for en dødelig sygdom. Det kan f.eks. være spørgsmål som:

- Hvem tager kontakt til familien?
- Hvordan hjælper institutionen bedst familien?
- Skal institutionen deltage i begravelsen?
- Hvad med de andre børn/ unge og voksne i institutionen?

I denne handle- og omsorgsplan har vi dog taget stilling til en række parametre, vi på Brøndbyvester skole følger, når vi oplever at børn mister en forælder eller en kollega går bort.

Procedure i forbindelse med alvorlig sygdom eller død.

- Det personlige tab (når et barn mister nogen).
- Det fælles tab (når børnegruppen mister en kammerat eller en voksen).
- Det kollegiale tab (når personalet mister en kollega).

Klasselærer og/eller SFO-pædagog aftaler sammen med ledelsen og får udarbejdet en plan for sorgarbejdet omkring det enkelte barn/unge. Husk at det kan være relevant at give sundhedsplejersken besked om dødsfald.

Det personlige tab (Når et barn mister nogen)

Skolens ledelse sørger for, at der købes blomster både til hjemmet og til bisættelsen. Hvis man ikke vil forstyrre familien, kan blomsterne evt. lægges foran døren. Det er vigtigt, at det er en voksen, der har en (tæt) relation til hjemmet og barnet, der hele vejen igennem varetager dialogen.

Den ansatte på skolen/SFO, der modtager meddelelsen om, at et barn har mistet en tæt pårørende, er ansvarlig for at ledelsen på skolen og SFOén bliver orienteret hurtigst muligt, og med så mange oplysninger som muligt.

Ledelsen på skolen er ansvarlige for, at alle medarbejdere får samlet besked hurtigst muligt, og med al den information man i samråd med familien har aftalt. En evt. fraværende medarbejder, der har med barnet at gøre, informeres telefonisk eller på Aula.

Børnegruppen og deres forældre orienteres (når og hvis dette er aftalt med familien til det barn, der har mistet). Vær opmærksom på, at samtlige børn får information.

Ledelse, klasselærer/pædagog tager kontakt til familien, aftal på forhånd hvem der gør hvad – og undgå at tale om egne oplevelser. Vær lyttende. Relationen er bærende i sorgarbejde, så det anbefales, at det er den voksne, der bedst kender barnet og hjemmet, der varetager denne kontakt.

Ledelsen, klasselærer eller pædagog aftaler, hvem der deltager i bisættelsen, hvis dette er okay med familien. Her kan der være kulturelle forskelle og dette skal man have en opmærksomhed på samt en opmærksomhed på, hvem der har den bedste relation til barnet og/eller hjemmet. Det kan f.eks. være vigtigt for barnet at have sin klasselærer med frem for en relativt ukendt leder.

Lærere og pædagoger skal efterfølgende være opmærksomme på det efterladte barns reaktioner, og være indstillet på, at barnet jævnligt har brug for samtaler og støtte. På Brøndbyvester Skole er der personale, der er uddannet til at have samtaler med børn om det at miste. Der er ligeledes sorggrupper, som børn, der ønsker det, kan deltage i. Psykolog og/eller AKT lærer/pædagog kan evt. inddrages konkret eller med vejledende funktion for lærere og pædagoger.

Klasselærer og klassen planlægger/forbereder modtagelsen af eleven. Dette foregår ofte efter dialog med eleven/familien, der har mistet. Hvordan vil eleven gerne modtages? Hvad skal der fortælles i klassen? Vil barnet selv fortælle det? Eller skal læreren hjælpe med at sætte ord på? Må klassekammeraterne gerne spørge? Eller er det bare en besked. Disse spørgsmål kan med fordel afklares med eleven og familien, der har mistet. Herefter tilrettelægger SFOén modtagelsen efter skoletid. Hvem tager imod eleven, når denne kommer i SFO? Hvilken voksen er "tæt på" de første dage efter tabet.

Information til medarbejdere og børn.

Vær opmærksom på, at børnene allerede kan vide besked mobiltelefoner og SMS beskeder.

Skoleledelsen informerer personalet. De involverede lærere og pædagoger skal have besked, inden vedkommende skal have klassen/børnegruppen. Sørg for, at have så mange oplysninger som muligt inden mødet med børnene og sørg for, at der er afsat god tid til dialogen med børnene og at denne foregår så uforstyrret som muligt.

Afsæt rigelig tid til samtalen med børnene – tid til reaktioner, spørgsmål og opmærksomhed. Alle spørgsmål om dødsårsagen bør besvares - så undgår man rygter og sladder. Hvis man ikke kan svare på et spørgsmål, bør den voksne undersøge sagen, og vende tilbage med et svar. Husk her at dette altid skal afstemmes med familien. Hvor meget må andre få at vide?

Efter et par dage vil der være behov for en opfølgning og en struktureret snak i klassen. Vær lydhør, så børnene kan komme frem med deres følelser og tanker. Ingen må drilles for udsagn, tanker, fantasier eller spørgsmål.

Der flages på halv – også på begravelsesdagen.

Skolepsykologen kan søges inddraget i tilrettelæggelsen af det videre forløb med hensyn til samtaler med klassen, enkeltelever, SFO-en samt eventuelt afdødes forældre. Der kan evt. afholdes en mindestund i barnets klasse. Dette skal naturligvis også afstemmes med det barn, der har mistet

Lærerteamet eller pædagogen kontakter forældrene og aftaler deltagelse i begravelsen.

Det kollegiale tab.

(Når skolen mister en medarbejder)

Kræver handling med det samme af ledelsen på skolen.

Den der får kendskab til dødsfaldet, kontakter ledelsen på skolen. Skoleledelsen tager kontakt til familien, for at afklare hvad der skal fortælles børn og kollegaer om dødsfaldet.

Skolens ledelse sørger for, at alle ansatte orienteres samlet hurtigst muligt.

Skolens ledelse sørger for allekald til eleverne om at gå til deres eget klasselokale. Skoleleder og klasselærer overbringer meddelelsen om dødsfaldet sammen til den klasse der er mest berørt af dødsfaldet. Klasselæreren og en teamlærer orienterer de øvrige klasser om dødsfaldet. Fortæl børnene alt hvad der vides på nuværende tidspunkt, så evt. myter undgås.

Skolens ledelse sørger for, at der kan afsættes den tid, som er nødvendig til reaktioner, spontane spørgsmål og opmærksomhed, og så for klasser/børn som ikke er direkte involveret. Dette skal også gælde i tiden derefter. Føl efter hos kollegaer og børn/unge hvad de har brug for. Vi er forskellige som mennesker og har ikke alle samme behov.

Skolens personale samles evt. til en kort mindehøjtidelighed og en orientering.

Der flages også på halv på begravelsesdagen.

Leder i skolen/SFO-en sørger for, at der til begravelsen/bisættelsen sendes blomster.

Sorgreaktioner hos børn og unge.

At give tid og plads til at sørge har betydning for, hvordan tilværelsen vil forme sig i fremtiden. Afgørende er også familiens og venners støtte. Alle sørgende har brug for ekstra omsorg i en lang periode efter dødsfaldet.

Det er svært at snakke om sorg – men måske er det godt at tale om det i klassen. Man kan hjælpe hinanden med at få plads til de følelser, som kan være svære at tale om og dele med andre. Enhver traumatisk oplevelse skal tages alvorligt – og som voksen har man et medansvar for, at det sker. Børn, der sørger, har brug for at opleve, at det er i orden/acceptabelt at vise alle mulige følelser – at blive vred, at blive bange, at græde osv. Man kan som lærer også tale med eleverne om, hvordan man er en god ven til én, der har mistet. Hvad kan man gøre? Er det okay at spørge ind osv.

Selv om børn får en alvorlig besked, betyder det ikke, at de hele tiden går rundt og er kede af det. Børn går ind og ud af sorgen på en anden måde end voksne. De tager det i deres eget tempo. Ind i mellem leger de, og er til stede i nuet. Det er pauserne mellem aktiviteterne, der gør ondt. "De sørger i klumper". I nyeste sorgforskning taler om at barnet pendulerer mellem sorgens- og livets rum. Det er denne pendulering, der gør, at barnet det ene øjeblik kan være glad, smilene og i leg og det næste øjeblik være meget berørt af sorgen og af tabet.

Det er langt fra sikkert, at børn viser deres sorg ved gråd. Sorgen viser sig mange gange i opførsel og fysisk reaktioner. Nogle af disse reaktioner viser sig måske først efter flere måneders forløb, men bør altid tages alvorligt.

Børns reaktion på sorg, kan være meget forskellig og se meget forskellig ud. Nogle reagerer med f.eks. Angst, søvnforstyrrelser, tristhed, længsel og savn. Andre føler skyld, bebrejder sig selv eller skammer sig over at have mistet. Som nævnt indledningsvist pendulerer børn jf. nyeste forskning mellem sorgens- og livets rum – derfor er det også vigtigt, at man som voksen gentager tilbuddet om samtale og dialog.

Det er vigtigt at du som lærer eller pædagog tilbyder barnet mulighed for dialog og opmærksomhed. Også selvom barnet i første omgang afslår.

Når barnet vender tilbage til skolen og SFO.

Tilbyd dit nærvær og respekter barnets grænser for fysisk berøring. Ikke alle børn er til kram. En invitation fra barnet til samtale bør aldrig forpasses, selv om den kan komme ubelejlig. Det er vigtigt, man som barnet lærer finder tid til disse samtaler. "Tiden læger alle sår" og andre floskler bør undgås. Undlad at tale om egne oplevelser, men lyt til barnet. Men man f.eks. spørge; "Jeg har tænkt på, hvordan du mon har det" bliv ved med at spørg og inviter til samtale med barnet. Måske er det ikke dig, barnet har "valgt" som den voksen, han eller hun betror sig til men en af dine kollegaer. Støt på og giv plads til den valgte voksen.

Tro på, at en indsats fra dig kan bringe lindring og skabe afsæt i en positiv udvikling.

Vi skal være forberedte på, at arbejdet med børn og unge, når de er i sorg og krise, vil involvere os følelsesmæssigt og vid at du med dine spørgsmål aldrig kan gøre barnet mere ked af det, end det allerede er.

Institutionens huskeliste.

1. Ledelsen og personalet aftaler, hvem der er primær-omsorgspersoner.
2. Der udarbejdes en handleplan for det berørte barn
3. Der udarbejdes handleplan for de øvrige børn i klassen, hvis dette vurderes nødvendigt.
4. Der skal være et klart tilbud om, at vi er parate til at snakke og stå til rådighed overfor barnet og de efterladte i det omfang, de ønsker.

Opmærksomheder;

- Vi yder selvfølgelig en ekstra omsorg overfor barnet
- Vi sender brev og blomster.
- Vi tilbyder samtaler og eller henviser til psykolog eller andre relevante personer.
- Vi yder omsorg.
- Vi deltager i begravelsen eller vi sender blomster til begravelsen.
- Vi laver evt. en mindehøjtidelighed i institutionen.

Krisehjælp – procedure for medarbejdere.

Krise;

Definition: Voldsom psykisk påvirkning som følge af, at den berørte har været:

- Udsat for fysisk eller psykisk vold eller trusler om vold.
- Udsat for en alvorlig ulykke eller belastning.
- Været vidne til en pludselig eller uventet alvorlig ulykke eller et dødsfald.

Nødvendig førstehjælp:

Kan gives af;

- en voksen/kollega/eller en primær kontaktperson
- en leder

Vigtigst er det, at der hurtigt etableres en kontakt til en person, som kan være til stede, og som kan lytte. Den tilskadekomne eller kriseramte må ikke være alene, hverken på arbejdspladsen eller på vej hjem, eller når personen er kommet hjem.

Kontaktperson for medarbejder i krise

Alle ansatte skal oplyse navn og arbejdstelefon nummer på nærmeste familiemedlem(mer) og kollega/leder, de ønsker skal varetage den første krisehjælp på arbejdspladsen – Navnet skal lægges i en lukket kuvert, som opbevares på kontoret.

Førstehjælpen betyder primært, at den kriseramte ikke lades alene. Er vedkommende kollega ikke i stand til at blive ved personen, skal ledelsen underrettes. Herefter vil en af lederne selv varetage det videre forløb eller sørge for den fornødne førstehjælp.

I den forbindelse kan en nødvendig førstehjælp på Brøndbyvester Skole gives af en primær kontaktperson. Dette betyder, at der hurtigt etableres en kontakt til en primær-person, man på kontoret har afleveret navn på, og som stiller sig til rådighed med at yde omsorg, være til stede, og som kan lytte.

Ved medarbejders pludselige personlige tab/krise kan en Primær kontaktperson også anvendes.

Andre nøglepersoner ved krisehjælp.

Interne:

Skolepsykolog/PPR
Sundhedsplejerske
Socialforvaltning

Eksterne:

Præst
Diverse organisationer – f.eks. Kræftens Bekæmpelse
Politi
Falck

Kort vejledning til kollegial førstehjælp:

1. Skærm af for nysgerrige – find et velegnet lokale.
Sørg for, at personen ikke er alene.

Du må ikke....

- Bebrejde.
- Give udtryk for, at tingene måske kunne have været gjort anderledes.
- Forklare.
- Snakke om dine egne oplevelser.
- Bagatellisere – lave sjov.

Du må gerne/du skal....

- Lytte og lytte og lytte og lytte én gang til.
- Anvend fysisk kontakt.
- Finde ud af, hvad personen har lyst til eller behov for.
- Lade personen tale om episoden – igen og igen.

Være opmærksom på....

- At personen ikke må være alene.
- At personen ikke selv er i stand til at vurdere, hvad der skal gøres.
- Dine egne reaktioner på episoden – og hvad disse betyder for samtalen.

Sørg endvidere for...

- Hjemtransporten.
- At pårørende/familie underrettes om det passerede.
- At der er personer hjemme til at overtage.

Nyttige links

Når børn har mistet;

<https://www.cancer.dk/boern-unge/omsorg-fagfolk/>

<https://livogdoed.dk/temaer/dod-sorg-bornehojde/>

<https://www.cancer.dk/boern-unge/omsorg-fagfolk/i-dagtilbud/boern-mistet-foraelder/>

Podcasts, bøger og film om børn og sorg;

<https://sorgcenter.dk/videnscenter-for-det-nationale-sorgcenter/boeger-podcast-og-film-om-sorg/>

Ved tab af forælder eller kollega;

<https://sorgcenter.dk/>

Sorglinjen;

Ring til Sorglinjen alle ugens dage kl. 17-21
RING 70 20 99 03